

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ		
ΤΜΗΜΑ	ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	512	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Η΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Crisis and Change in Southern Europe: Greece, Italy, Spain, Portugal		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
<i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	3	6	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδικευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	Γενικού υποβάθρου, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openelect.panteion.gr/courses/TME255/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>Στο μάθημα αυτό εξετάζεται συστηματικά η Νότια Ευρώπη ως περιοχή (area) στο πλαίσιο της πολιτικής ανάλυσης και της συγκριτικής πολιτικής, με έμφαση στη σύγχρονη και πρόσφατη εμπειρία τεσσάρων κρατών που είναι και μέλη της ΕΕ: Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία. Η εξέταση των τεσσάρων περιπτώσεων γίνεται αρχικά από ιστορική άποψη (διαμόρφωση πολιτικών θεσμών, κοινωνικών δρώντων και δικτύων πολιτικής) και στη συνέχεια, στο δεύτερο μέρος, το μάθημα εστιάζεται στις πρόσφατες δεκαετίες και την πολλαπλή και πολυεπίπεδη πρόκληση της συμμετοχής στην ευρωπαϊκή ενοποίηση και την ευρωζώνη. Το μάθημα αναπτύσσεται με τη συστηματική και συγκριτική χρήση ιστορικών και σύγχρονων παραδειγμάτων από τα τέσσερα πολιτικά συστήματα και επιλεγμένα πεδία δημόσιων πολιτικών.</p>
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Εισαγωγή στις έννοιες, τις βασικές θεωρίες και τα εργαλεία της συγκριτικής πολιτικής ανάλυσης με αναφορά στην συστηματική εξέταση των πολιτικών συστημάτων της Νότιας Ευρώπης.

Συστηματική κατανόηση των δομών και της λειτουργίας των πολιτικών συστημάτων της Ιταλίας, της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας σε συγκριτική προοπτική

Κριτική αντίληψη της αλληλεπίδραση των κρίσεων και των μορφών πολιτικής μεταβολής στη Νότια Ευρώπη.

Γνώση των ιστορικών διαδικασιών μέσα από τις οποίες διαμορφώθηκε ο πολιτικός χάρτης της σύγχρονης Νότιας και Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Εξοικείωση με την βιβλιογραφία για την πολιτική οικονομία της Νότιας Ευρώπης.

Απόκτηση μιας λειτουργικής γνώσης των πολιτικών συστημάτων των τεσσάρων κρατών, συγκρίνοντάς τα με άλλα στη Νότια Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Μεσογείου.

Κατανόηση του σύνθετου υπόβαθρου για την αξιολόγηση των σημερινών προκλήσεων και εξελίξεων

Κριτική αντίληψη και εποπτεία των τρόπων με τους οποίους το πολιτικό στοιχείο διαδραματίζει ιδιαίτερα ζωτικούς ρόλους στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή της Νότιας Ευρώπης.

Κατανόηση του ιστορικού σχηματισμού των νεωτερικών και σύγχρονων πολιτικών συστημάτων και τις ιδιαιτερότητες στη διαμόρφωση των κρατικών δομών

Κατανόηση του ρόλου των ιδεολογιών όπως ο εθνικισμός, ο σοσιαλισμός, ο φιλελευθερισμός και ο ρεπουμπλικανισμός στη Νότια Ευρώπη σε συγκριτική προοπτική

Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τη συγκριτική τοποθέτηση των υπό εξέταση περιπτώσεων στο ευρύτερο πλαίσιο των σύγχρονων συζητήσεων στην πολιτική ανάλυση, την κρατική θεωρία και τη συγκριτική πολιτική οικονομία

Σε βάθος κατανόηση των ευκαιριών, των προκλήσεων και των προβλημάτων που σχετίζονται με την συμμετοχή των τεσσάρων πολιτικών συστημάτων στην ΕΕ και την εξελισσόμενη, μέσω κρίσεων και ασυνεχειών και παλινδρομήσεων, διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Εξοικείωση με τις διαδικασίες αλληλεπίδρασης μεταξύ πολιτικής, κοινωνίας και οικονομίας στο πλαίσιο των νέων μεταναστευτικών ροών

Κριτική αντίληψη των σύνθετων και συχνά διαφορετικών ακαδημαϊκών – αναλυτικών προσεγγίσεων στις επιπτώσεις της κρίσης της ευρωζώνης στα πολιτικά συστήματα των τεσσάρων υπό εξέταση κρατών.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Ομαδική εργασία

Αυτόνομη εργασία

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η Νότια Ευρώπη ως περιοχή (area) σε συγκριτική και διεθνή προοπτική
Κράτος και πολιτική ανάπτυξη: προσεγγίσεις για τη Νότια Ευρώπη
Προσπάθειες περιοδολόγησης της πολιτικής ανάπτυξης στην περιοχή
Από τις σχέσεις ατομικής εξάρτησης / προστασίας στον μαζικό κομματικό πελατειακό επικαθορισμό

Ιστορικές διαιρετικές τομές και νέες συγκρούσεις

Πολιτική κουλτούρα, θεσμοί και πολιτικές παραδόσεις στη Νότια Ευρώπη

Αυταρχικές και κρατικιστικές παραδόσεις

Φιλελεύθερες παραδόσεις

Μοναρχικά και ρεπουμπλικανικά οράματα

Σοσιαλιστικές και κοινοτιστικές παραδόσεις

Οι δυνατότητες συμμετοχής των πολιτών

Διαμόρφωση κράτους και πολιτικές παραδόσεις στην Ιταλία

Οι αντιλήψεις για το έθνος και οι κρίσεις οικοδόμησης του κράτους

Clientela, parentela και περιφερειακή συνοχή

Η εμφάνιση του φασισμού: ο φασισμός ως κίνημα

Αυταρχική εξουσία και κρατικός κορπορατισμός: ο φασισμός ως καθεστώς

Ιδεολογία και μεταπολεμική Χριστιανοδημοκρατική κυριαρχία

Η περίπτωση της Ιταλίας σήμερα: Εξευρωπαϊσμός και κρίση

Το πολιτικό σύστημα της Ιταλίας σε συγκριτική προοπτική

Το Βόρειο ζήτημα στην πολιτική κουλτούρα και την εθνική ιδεολογία

Η συμμετοχή στην ΟΝΕ ως στρατηγική διαφύλαξης της εθνικής ακεραιότητας;

Πόλωση και νέος κατακερματισμός;

Διαμόρφωση κράτους και πολιτικές παραδόσεις στην Ελλάδα

Πρώιμος κοινοβουλευτισμός και καθυστερημένη εκβιομηχάνιση

Ελληνισμός και ρόλος της εθνικής ιδεολογίας

Μετασηματισμοί των καθεστώτων

Η εισροή μεταναστών και η νέα ποικιλομορφία

Η περίπτωση της Ελλάδας σήμερα: εξευρωπαϊσμός και κρίση

Ο εξευρωπαϊσμός ως εθνική στρατηγική
Η γεωπολιτική διάσταση
Κατάρρευση της καθιερωμένης κομματικής πολιτικής;
Κρίση κρατικού χρέους: ιστορικό, διαστάσεις και επιπτώσεις

Πολιτική και κράτος στην Ισπανία
Ο Φρανκισμός και η κληρονομιά του
Εκσυγχρονισμός και η αναγέννηση του ισπανικού φιλελευθερισμού
Πολιτική διάσπαση και οικονομική προσαρμογή
Περιφερειοποίηση και κρίση

Πολιτική και κράτος στην Πορτογαλία
Μια τραυματική αποικιοκρατία
Επανάσταση για εκδημοκρατισμό
Από την ΕΖΕΣ στην ΕΚ/ΕΕ
Ιδεολογική διαφοροποίηση και εξευρωπαϊσμός

Εδραίωση της δημοκρατίας και αντιμετώπιση νέων προκλήσεων
Συγκριτικά προβλήματα και προοπτικές στην edραίωση της δημοκρατίας
Σύγκλιση πολιτικής και εσωτερικές ευθυγραμμίσεις
Η νέα πολιτική οικονομία της εξευρωπαϊσμού
Κρίση κρατικού χρέους και επιπτώσεις στην ακεραιότητα της ευρωζώνης
Ανάλυση περιπτώσεων σε βάθος: Ελλάδα, Πορτογαλία
Μετανάστευση και εσωτερική πολιτική στη Νότια Ευρώπη
Υφίσταται η «Νότια Ευρώπη» ως «περιοχή» για τη συγκριτική πολιτική ανάλυση του 21^{ου} αιώνα;

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	-Χρήση Λογισμικού Παρουσιάσεων [Power Point] με ενσωμάτωση πολυμέσων, ώστε η μάθηση να είναι πιο ενδιαφέρουσα και καθηλωτική. -Συστηματική υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω ειδικής πλατφόρμας μάθησης [e-class] όπου αναρτάται, σε εβδομαδιαία βάση, και χρησιμοποιείται υποστηρικτικό υλικό (σε pdf και άλλες μορφές). Μέσω αυτής της διαδραστικής πλατφόρμας αλλά και του e-mail του, ο διδάσκων αναρτά και διαμοιράζει περισσότερο εξειδικευμένα κεφάλαια / άρθρα / αρχεία, συμβουλεύει για τις εργασίες των φοιτητών και παρέχει συνεχή ανάδραση. -Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές/τριες

	Συχνή επικοινωνία με τους φοιτητές/τριες μέσω του e-mail του διδάσκοντα και μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας (e-class) του μαθήματος.	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	Διαλέξεις	39 ώρες
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	39 ώρες
	Εκπόνηση εργασιών	39 ώρες
	Μη καθοδηγούμενη μελέτη	63 ώρες
	Σύνολο Μαθήματος	180
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Φοιτητές Erasmus και Τμήματος: Γλώσσα: αγγλικά (για όλους/ όλες). Συμμετοχή στο μάθημα και τις συζητήσεις + δυο (2) σύντομες παρουσιάσεις (στο 1^ο και 2^ο μέρος του μαθήματος) σε θέματα που διανέμονται από την αρχή, επιλέγονται από τους φοιτητές και συμφωνούνται με τον διδάσκοντα + Εξέταση στο τέλος με την μορφή συγγραφής δοκιμίου στο σπίτι με επιλογή μεταξύ θεμάτων που γνωστοποιούνται την ημέρα της εξέτασης και επιστροφή στον διδάσκοντα σε προκαθορισμένη ημερομηνία (take-home exam). Βαθμολόγηση: 25% η κάθε μια από τις δυο παρουσιάσεις + 50% η εξέταση μέσω του δοκιμίου. Οι φοιτητές ενημερώνονται αναλυτικά για τις μεθόδους και τα κριτήρια αξιολόγησης από την αρχή (δια ζώσης αλλά και μέσω του αναλυτικού Syllabus) και για τις διαθέσιμες θεματικές παρουσιάσεων μέσα στις πρώτες δυο (2) εβδομάδες του μαθήματος.</p>	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βασική Βιβλιογραφία:

Colomer, J. ed., *Comparative European Politics*, 3rd ed (London: Routledge, 2008).

De Almeida, P. T. et al., eds. *Who Governs Southern Europe: Regime Change and Ministerial Recruitment 1850-2000* (London/New York: Routledge, 2003).

Fukuyama, F. *State Building: Governance and World Order in the Twenty-First Century* (Ithaca: Cornell University Press, 2004).

Gunther, R. et al., eds. *The Politics of Democratic Consolidation: Southern Europe in Comparative Perspective* (Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1995).

Gunther, R. et al., eds. *Democracy and the State in the New Southern Europe* (Oxford: Oxford University Press, 2005).

Judis, J. B. *The Populist Explosion: How the Great Recession Transformed American and European Politics* (New York: Columbia Global Reports, 2016).

Keating, M. *The Politics of Modern Europe: The State and Political Authority in the Major Democracies*, 2nd edition (Cheltenham: Edward Elgar, 1999).

Kurth, J., Petras, J. et al., *Mediterranean Paradoxes* (New York: Berg, 1993).

Lavdas, K. A., Litsas, S. N. and Skiadas, D. V. *Stateness and Sovereign Debt: Greece in the European Conundrum* (Lanham, MD: Lexington Books/ Rowman &, Littlefield, 2013 / paperback edition, 2015).

Magone, J. M. *Contemporary European Politics* (London: Routledge, 2010).

Müller, J.-W. *What is Populism?* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2016).

Perez, S. & Matsaganis, M. "The Political Economy of Austerity in Southern Europe." *New Political Economy*, 23. 2 (2018) pp. 192 - 207.

Sapelli, G. *Southern Europe* (London: Longman, 1995).

Stokes, S. C. "Political Clientelism". In R. E. Goodin, ed., *The Oxford Handbook of Political Science*, OUP (2011) / Online free access: <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199604456.001.0001/oxfordhb-9780199604456-e-031>

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

West European Politics, European Journal of Political Research, Mediterranean Politics, South European Society and Politics, Journal of Southern Europe and the Balkans, Journal of Modern Italian Studies, Journal of Common Market Studies, Political Studies, Comparative Politics, Comparative European Politics, Government and Opposition, Review of International Studies